

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Lapsikohtaiset tukitoimet, niiden tarpeen arviointi ja toteuttamisen suunnittelu

27.3.2025

Tervetuloa webinaariin!

- **Webinaarissa vastataan etukäteen lähetettyihin kysymyksiin.** Kysymysdiat tunnistaa helposti muista esitysdioista.
- Osallistujat voivat lisäksi esittää kysymyksiä Q&A-palstalla – niihin vastataan mahdollisuuksien mukaan.
- Jos ongelmia äänen/kuvan kanssa, niin kirjaudu ulos Teamsista ja osallistu uudelleen
- Webinaarin aikana pidetään pieni tauko – muista jaloitella ja pyöritellä hartioita mahdollisuuksien mukaan myös esityksen aikana
- Esitysmateriaali lisätään webinaarin jälkeen [Oppimisen tuen uudistus esiopetuksessa](#) -sivulle
- Webinaarin jälkeen tallenne on katsottavissa kaksi viikkoa [Oppimisen tuen uudistus esiopetuksessa](#) -sivun kautta erillisellä Padlet –sivulla.
 - HUOM! Kuulija ei saa itse tallentaa webinaaria tilaisuuden aikana eikä tallenteesta

Webinaarin sisältö

OSA 1:

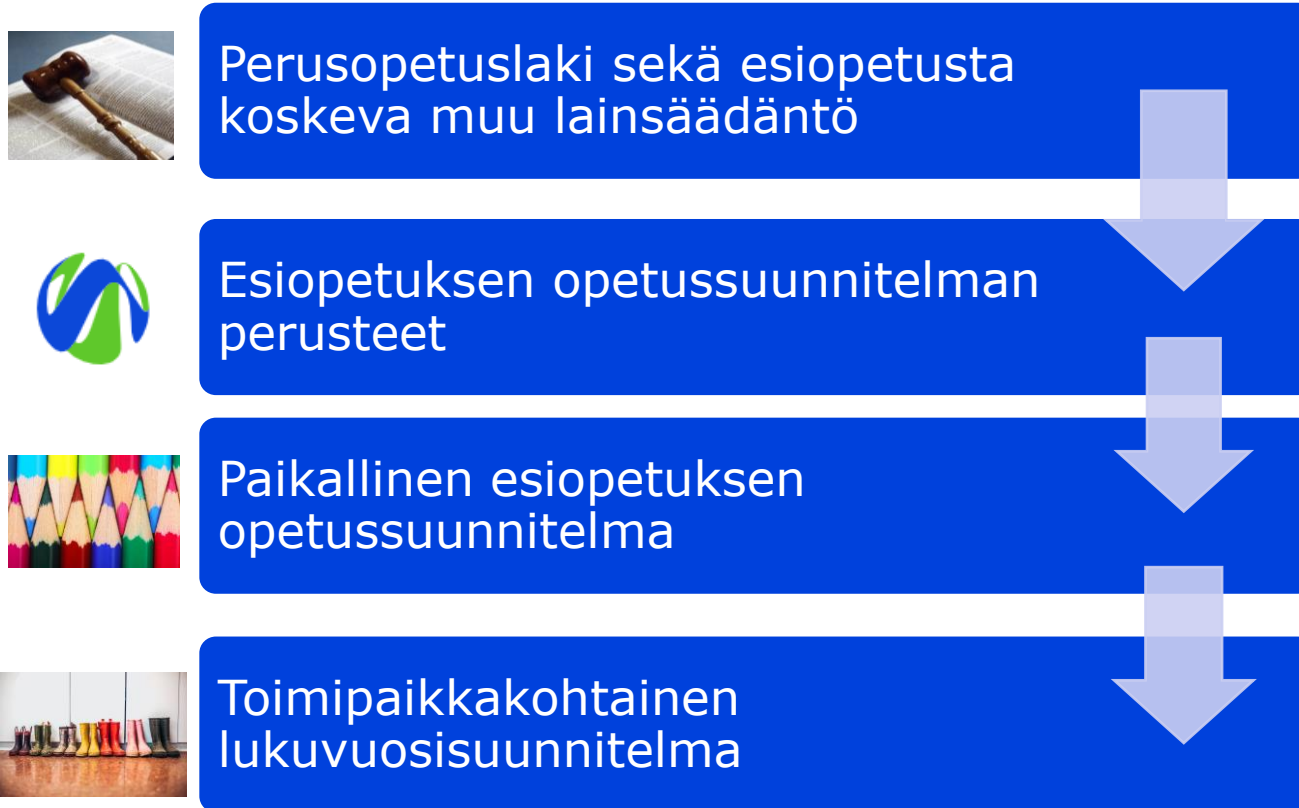
- Tervetuloa webinaariin!
- Kysymyksiä ja vastauksia edellisen teemawebinaarin aiheisiin liittyen
- Lyhyesti esiopetuksen suunnittelusta
- Padlet: Kolme teemaa, muistathan lisätä paikkakuntasi vastaukseen

Lyhyt tauko

OSA 2:

- Lapsikohtaiset tukitoimet
- Tuen tarpeen arviointi ja tuen toteuttamisen suunnittelu
- Padletin purkua
- Opetushallituksen toimeenpanon tuki

Lainsäädäntö, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen taso

- Perusopetuslaki sekä esiopetusta koskeva muu lainsäädäntö ohjaavat esiopetusta
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on määräys, jota tulee noudattaa kaikessa esiopetuksen toiminnassa
- Esiopetuksen järjestäjien tulee laatia valtakunnallisen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta paikalliset esiopetuksen opetussuunnitelmat
- Lukuvuosisuunnitelma tulee laatia lukuvuosittain perustuen paikalliseen esiopetuksen opetussuunnitelmaan

**Kysymyksiä ja vastauksia edellisen
teemawebinaarin aiheisiin liittyen**

Ymmärsin OPSista, että olisi laadittava sekä kaupunkikohtainen että toimipaikkakohtainen lukuvuosisuunnitelma. Pitääkö tämä paikkansa?

- Ei pidä. Kaupunki/kuntakohtaisesti laaditaan paikallinen opetussuunnitelma, jota toimipaikan tai yksikön suunnitelma tarkentaa

Onko lapsiryhmän muodostamista määritetty suhdelukokohtaisesti? Jos opettaja ei koe pystyvänsä toteuttamaan laadukasta pedagogiikkaa tai opetusta ryhmämuotoisista tukimuodoista huolimatta, miten taataan, että laadukas pedagogiikka ja opetus pystytään toteuttamaan?

- Ei ole määritetty suhdelukokohtaisesti, jos kysymyksellä viitataan siihen, miten lapsikohtaista tukea saavat lapset huomioidaan suhdeluvussa esiopetuksen aikana. (esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen aikana tehostettua tai erityistä tukea saavat lapset tulee toki huomioida varhaiskasvatuslain 35 §:n mukaisesti)
- Päiväkodissa järjestettävään esiopetukseen sovelletaan, mitä varhaiskasvatuslaissa ja –asetuksessa säädetään päiväkodin ryhmäkoosta ja henkilöstömitoituksesta. Eli 1 työntekijä/7 lasta. Tämä on enimmäismäärä, ja opetusryhmät tulee muodostaa siten, että opettajan on mahdollista ottaa huomioon lapsiryhmän tarpeet.

Saisiko vielä konkreetin käytännön esimerkin yleisen tuen ja oppimisen edellytyksiä tukevan opetusjärjestelyn erosta?

- Oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä tulee suunnitella ja toteuttaa osana kaikkea esiopetuksen toimintaa **ryhmän tarpeiden** mukaisesti.
 - Varhaiskasvatuksessa yleinen tuki muodostuu **yksittäisistä tukimuodoista**, joita osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa annetaan viivytyksettä **lapsen tuen tarpeen** ilmettyä.
 - Voimassa olevassa esiopetuksen perustetekstissä: Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä
- Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt kohdentuvat suunnittelusta lähtien koko ryhmälle, kun taas yleistä tukea järjestetään yksittäisinä tukimuotoina lapselle osana lapsiryhmän toimintaa, ja suunnitelma yksittäisten tukimuotojen toteuttamisesta kirjataan lapsen vasuun.

Kunnassamme lapset saavat paljon etäpuheterapiaa esiopetuspäivän aikana. Lapsi tarvitsee näissä tuekseen aikuisen. Onko siis niin, että näissä tapauksissa lapsen etu menee ryhmän edun edelle?

- Lapsen edun huomioiminen ei automaattisesti tarkoita sitä, että puheterapia järjestetään esiopetuksen aikana.
- Opetuksen järjestäjä ratkaisee tapauskohtaisesti, voidaanko puheterapiaa järjestää esiopetuksen aikana.
- Kun kuntoutusta järjestetään esiopetuksen aikana on huomioitava, että riittävä määrä henkilöstöä on oltava esiopetuksen aikana ryhmässä paikalla (päiväkodissa järjestettävässä esiopetuksessa varhaiskasvatuslain mukainen henkilöstörakenne ja –mitoitus).

Miten ryhmäkohtainen tukiopeus annetaan koulun puolella järjestettävässä esiopetusryhmässä, jossa on vain opettaja sekä koulunkäynnin ohjaaja ja 20 lasta?

- Myös koulun puolella järjestettävässä esiopetuksessa tulee resursointi suunnitella lukuvuosisuunnitelmassa siten, että ryhmäkohtaisen tukiopeuksen antaminen on tarpeen mukaan mahdollista.
- Esiopetuksen henkilöstömitoituksen osalta Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut suosituksen **koulussa** annettavan esiopetuksen ryhmäkoosta. Sen mukaisesti yhden opettajan esiopetusryhmässä saa olla enintään 13 lasta tai 20 lasta, jos ryhmässä on toinen koulutettu aikuinen.
- **Päiväkodeissa** järjestettävään esiopetukseen sovelletaan varhaiskasvatuslain säädöksiä ryhmäkoosta ja henkilöstömitoituksesta.

Miten erityisopettajan konsultaatio käytännössä voisi toteutua (oppituntien jälkeen/aikana/sijasta)?

- Kun puhutaan esiopetuksessa toteutettavasta erityisopettajan konsultaatiosta, niin tarkastellaan sitä, miten erityisopettajan konsultaatio suhteutuu esiopetuksen toteuttamiseen ja esiopetuksen aikana järjestettävään opetukseen (esiopetuksessa ei järjestetä oppitunteja)
- Konsultaatio on ammattilaisten välistä, joten sitä ei anneta samaan aikaan, kun esiopettaja antaa esiopetusta. Konsultaation toteuttamisen käytännön ratkaisut suunnitellaan ensisijaisesti lukuvuosisuunnitelmassa ts. millä periaatteilla konsultaatiota tarpeen mukaan järjestetään

1/2

Miten tukiopetus järjestetään esiopetuksessa (koulun puolella perinteisesti järjestetty lukujärjestyksen ulkopuolella)? Pitääkö tukiopetus järjestää esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen aikana, ja ajatellaanko että tukiopetus toteutuu tällöin esiopetuksessa?

- Yleinen tukiopetus tai opetuskielen tukiopetus järjestetään esiopetusaikana.
- Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunnitellaan lapsiryhmälle ja toteutetaan lapsiryhmässä

2/2

Mitä esiopetukseen osallistuvalla lapsella jää pois, kun hän saa tukiovetusta? Koko esiopetusaika kun on suunniteltua toimintaa. Päivään sisältyy myös pedagogisesti suunniteltua ulkoilua ja leikkiä. Mitä jos lapset, jotka tarvitsevat tukiovetusta, eivät pysty keskittymään ilman ulkoilua tai leikkiä?

- Ryhmäkohtaisia tukimuotoja toteutetaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteiden asettamisessa, toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan aina lapsen etu.
- Esiopetuksessa lapsiryhmälle annetaan opetusta myös ulkona, joka on yksi esiopetuksen oppimisympäristöistä. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttaminen on myös hyvin luontevaa siellä. Leikki on esiopetusikäisille lapsille ominainen tapa toimia ja oppia, jolloin kaikessa esiopetuksen opetuksessa leikin läsnäolo on ehdoton.

1. Millä kielellä erityisopettajan antama opetus tulee toteutua yksityisessä englanninkielisessä tai ruotsinkielisessä esiopetuksessa?

- Erityisopettajan antamaa opetusta toteutetaan esiopetuksen opetuskielellä

2. Entä kielikylypypäiväkodissa?

- Asia on selvittelyn alla meillä Opetushallituksessa ja palaamme tähän kysymykseen myöhemmin

Lyhyesti esiopetuksen suunnittelusta

Esiopetus on aina suunnitelmallista

- Esiopetuksen toimintaa ja opettamista on aina suunniteltava ja toiminnan ja opetuksen vaikuttavuutta on arvioitava.
- Arvioinnin avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta
- Arvioinnin avulla tuetaan kunkin lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia
- Jos arvioinnin perusteella huomataan, että vaikuttavuutta ei ole tapahtunut, suunnitellaan toimintaa sen mukaisesti

Suunnittelun ulottuvuudet

- Ennakoiva suunnittelu
 - Opetussuunnitelman tavoitteet (perusteet ja paikallinen esiops)
 - Lukuvuosisuunnitelma, jossa tarkennetaan, miten paikallista opetussuunnitelmaa kussakin esiopetuksen yksikössä tai toimipaikassa kyseisen lukuvuoden aikana toteutetaan
 - Muu toimipaikkakohtainen suunnittelu (esim. tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnittelu)
 - Tiedonsiirron myötä saatu tieto lapsiryhmästä ja lapsista, esim. lasten mielenkiinnonkohteet
- Toiminnan aikainen suunnittelu
 - Havainnointi ja pedagoginen dokumentaatio
 - Lapsen kehittymisen ja oppimisen seuraaminen
 - Lasten ajatukset, mielenkiinnonkohteet, kokemukset

Lapset mukana
suunnittelussa

Lukuvuosisuunnitelma on toimipaikan tai yksikön tuen suunnittelun työväline

Luku 1.3 paikallisesti päätettävät asiat

- Paikallinen opetussuunnitelma ja sitä tarkentava **lukuvuosisuunnitelma** laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla tässä luvussa kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen.

Paikallista opetussuunnitelmaa valmisteltaessa opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa mm.

- miten opetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta **lukuvuosisuunnitelmasta** tiedotetaan huoltajille ja sidosryhmille

Luku 3.4 paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä huolehtii, että kukin esiopetuksen *yksikkö tai toimipaikka* voi täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä **lukuvuosisuunnitelmassa**.

Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan toimipaikan tai yksikön oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämisen

- rakenteet
- toimintatavat
- työn- ja vastuunjako
- moniammatillinen ja monialainen yhteistyö
- huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

- miten ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan
 - tiedossa olevat tarpeet
 - esiopetusvuoden aikana ilmenevät tarpeet

Lyhyesti oppimissuunnitelmasta

- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin ei ole tullut muutoksia lapsen oppimissuunnitelman yleisiin periaatteisiin
 - Tuen osalta laki ja perusteet muuttuneet
- Esiopetuksessa oppimissuunnitelman laatiminen on paikallinen päätös
- Esiopetuksessa lapsille ei aseteta yhteisiä tavoitteita
 - Tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle ja opettamiselle
- Oppimissuunnitelmaan ei aseteta lapsikohtaisia tavoitteita
 - koskee myös lapsikohtaisia tukitoimia

Meillä tehdään lapsen henkilökohtainen esiopetuksen suunnitelma jokaiselle. Miten jatkossa, jos lapsikohtaisia arvioita tai suunnitelmia ei tehdä tuenkaan osalta?

- Oppimissuunnitelman laatiminen jokaiselle esiopetuksessa olevalle lapselle on paikallinen päätös. Opettaja voi yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatia kullekin lapselle oppimissuunnitelman tavoitteellisuuden lisäämiseksi. Tavoitteet oppimissuunnitelmassa eivät kohdistu lapseen vaan pedagogiseen toimintaan ja opettamiseen.
- Tämä periaate ei ole muuttunut esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden päivityksessä.
- Lapsikohtaisten tukitoimien toteuttamiseksi tulee laatia tuen toteuttamista koskeva suunnitelma.

Jos lapsi saa ryhmäkohtaisia tukimuotoja, eikö hänelle kirjata mihinkään yksilöllisiä tavoitteita, joiden toteutumista voisi arvioida?

- Ryhmän toimintaa tulee suunnitella ja arvioida, ja tavoitteet asetetaan ryhmän toiminnalle. Siten voidaan vastata ryhmässä tiedossa oleviin ja esiopetusvuoden aikana ilmeneviin oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tarpeisiin. On huomioitava, että ryhmässä toteutettava pedagogiikka ja pedagogiset järjestelyt vaikuttavat aina siihen, millaisena lapsen tarpeet ilmenevät.
- Lainsäädäntö tai opetussuunnitelman perusteet eivät velvoita kirjaamaan tietoja ryhmässä toteutetuista opetusjärjestelyistä tai ryhmäkohtaisista tukimuodoista.
- Jos kirjauksia esimerkiksi suunnitelluista tai toteutetuista ryhmäkohtaisista tukimuodoista paikallisena ratkaisuna kuitenkin tehdään, niin on huomioitava, että kirjaukset ovat salassa pidettävää tietoa, jos niistä käy ilmi esimerkiksi lapsen nimi.

Miten tieto yksittäisen lapsen tuen tarpeista on ajateltu siirrettäväksi kouluun?

- Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellinen tieto tulee siirtää
- Lähtökohtaisesti lapsen tuen tarpeita koskeva välttämätön tieto esiopetuksesta perusopetukseen on tieto lapsikohtaisista tukitoimista, niiden toteuttamisesta ja vaikuttavuudesta
- Nivelvaiheessa esiopetuksesta perusopetukseen on hyvä huomioida, että perusopetuksessa opetus rakentuu oppiaineittain, ja tuen toteuttamista arvioidaan ja suunnitellaan pääsääntöisesti tästä näkökulmasta
 - Erityisesti tarvetta säännölliselle erityisopettajan opetukselle osittain pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä tai erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetukselle pienryhmässä arvioidaan eri lähtökohdista esi- ja perusopetuksessa.

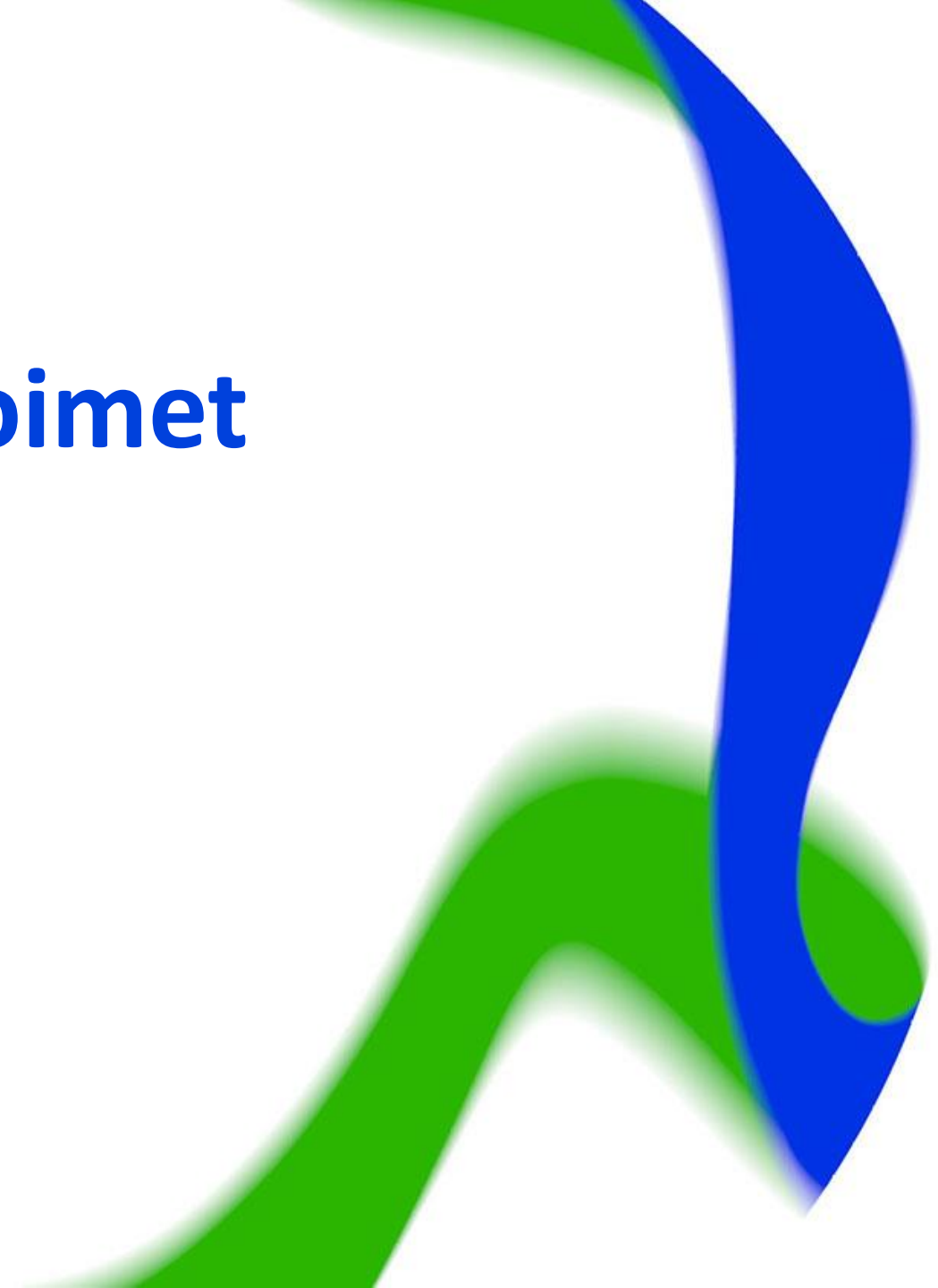

Kysymykset Padletissa osallistujille

- Kerro miten teillä toteutetaan lukuvuosisuunnittelua? Onko teillä valmis pohja siihen?
- Onko teillä käytössä lapsen oppimissuunnitelma jokaiselle esiopetusryhmän lapselle? Onko teillä valmis lomake siihen?
- Mitä ajattelet: mikä muuttuu, kun ryhmäkohtaiset tukimuodot muuttavat tuen suunnittelua vahvemmin ryhmän toiminnan suunnitteluun?

<https://opetushallitus.padlet.org/heidisairanen1/esiopetuksen-opetussuunnitelman-perusteiden-p-ivitys-opetush-yo63wkgrkniz2503>

Lapsikohtaiset tukitoimet

Luku 5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

- Lapsella on oikeus saada lapsikohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat **riittämättömiä**
- Annetaan **yksilölliseen tarpeeseen perustuen ja säännöllisesti**
- Lapsi voi saada useampia lapsikohtaisia tukitoimia tuen tarpeidensa mukaisesti.
- Lapsikohtaisten tukitoimien yhteydessä lapsella on myös **oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja**.
- Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen toimipaikassa **lapsen etu** huomioon ottaen
- Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään
 - tuen tarpeen arvioinnin
 - tuen toteuttamista koskevassa suunnitelman ja
 - tukea koskevan päätöksen perusteella

5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet 1/2

Säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

- opetuksen suunnittelun lähtökohtana lapsen yksilölliset tarpeet
- pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai lukuvuoden pituinen jakso
- pienryhmällä tarkoitetaan esiopetusryhmää, joka on muodostettu lapsikohtaisen tuen toteuttamiseksi ja erityisopettajan antaman opetuksen mahdollistamiseksi → pienryhmän koko on paikallisesti määriteltävissä
- opetusta voidaan toteuttaa myös yksilöopetuksena, jos se on lapsen tuen tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaista

Erityisopettajan opetus pienryhmässä

- toteutetaan kokoaikaisesti
- pienryhmä voi olla erityisryhmä tai pienennetty esiopetusryhmä, johon lapsi osallistuu esiopetuksen ajan
- sellaisen opettajan antamaa opetusta, jolla on erityisopettajan kelpoisuus

Mitä tarkoittaa erityisopettajan opetuksen säännöllisyys lapsikohtaisessa tuessa: tarkoittaako säännöllisyys esimerkiksi viikoittaista erityisopettajan opetusta vai myös jaksottaista opetusta?

Miten säännöllisyys suhteutuu jaksottaiseen opetukseen sekä ryhmäkohtaisessa että lapsikohtaisissa tuen muodoissa?

- Paikallisesti ja toimipaikka/yksikkökohtaisesti määritellään, miten erityisopettajan opetusta toteutetaan pitkäkestoisesti. Erityisopettajan opetus voi toteutua jaksottain, jos siten voidaan vastata lapsikohtaisiin tarpeisiin.
- Ryhmäkohtaisena tukimuotona erityisopettajan opetuksen osalta ei ole velvoitetta, että sitä toteutetaan pitkäkestoisesti. Erityisopettajan opetusta muun opetuksen yhteydessä voi siis toteuttaa ryhmän tarpeiden mukaisella tavalla.

5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet 2/2

Tulkitsemispalvelut

- viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä annettavat tulkitsemispalvelut
- oikeus lapsilla, joilla on kuulovamma, kuulonäkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua esiopetukseen osallistumiseksi.
- järjestetään lapsen tarpeiden mukaan

Avustajapalvelut

- annetaan tilanteessa, jossa muut oppimista ja osallistumista tukevat järjestelyt ja ryhmäkohtainen avustava henkilöstöresurssi eivät tue lapsen yhdenvertaista osallistumista esiopetukseen
- lapsikohtainen avustaja tukee lapsen osallistumista ryhmän toimintaan yhdessä ryhmän muun henkilöstön kanssa
- avustaja voi esiopetustoiminnan aikana auttaa myös muita lapsia, jotta esiopetuksen opettaja voi opettaa lasta hänen yksilölliset tarpeensa huomioiden

Apuvälineet

- tarkoitetaan esiopetukseen osallistumisen edellyttämiä apuvälineitä, joiden avulla tuetaan lapsen mahdollisuuksia oppia ja toimia esiopetusryhmässä opetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti
- opetukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet järjestetään lapsen tarpeiden mukaan hänen käyttöönsä ryhmä- ja henkilökohtaisesti
- apuvälineet ovat osa opetusvälineitä

Jos lapsi tarvitsee avustamispalvelua vaikean pitkäaikaissairauden hoidon toteuttamiseen, onko tämä lapsikohtainen tukitoimi ja tehdäänkö tästä hallintopäätös?

- Jos lapsi tarvitsee lapsikohtaista avustamista esiopetukseen osallistumisen tukemiseksi, niin kyseessä on lapsikohtainen tukitoimi.
- Tuen tarpeen arviointi kirjataan tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan ja suunnitelmaa hyödynnetään tehtäessä hallintolain mukainen tukea koskeva päätös.

Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi ja tuen toteuttamisen suunnittelu

Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi (luku 5.3.1)

- Tuen tarpeen arvioinnista vastaa **esiopetuksen opettaja**.
 - Jos esiopetusryhmässä työskentelee kaksi opettajaa, opettajat tekevät arviointia yhdessä.
 - Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen tarpeen arviointiin.
- Tuen tarpeen arvioinnissa **on selvittävä**
 - oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen tarve
 - toteutetut opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot
 - mahdollisesti toteutetut lapsikohtaiset tukitoimet

→ Näiden perusteella arvioidaan, **mitkä ovat lasta parhaiten tukevat tukitoimet**
- **Lapsen omat mielipiteet on selvittävä ja otettava huomioon** hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla.
- Lapsen **huoltajille** tai muulle lailliselle edustajalle on **annettava mahdollisuus osallistua** lapsen tukitoimien tarpeen arviointiin.

Huomioitavaa lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa (luku 5.3.1)

- **Poissaolot tai opetuskielen oppimisen varhainen vaihe** eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste lapsikohtaiselle tuen tarpeelle.
- **Käyttäytymisellä reagoivien lasten tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja.** Lasta voidaan tukea myös lapsikohtaisilla tukitoimilla, jos se on lapsen edun mukaista.
- Varhaiskasvatuksessa annettujen tukimuotojen ja tukipalveluiden huomioiminen
 - Mikäli lapsi on saanut tulkitsemispalveluita tai apuvälineitä varhaiskasvatuksessa, ja tarve jatkuu lapsen siirtyessä esiopetukseen, **nämä lapsikohtaiset tukitoimet voidaan aloittaa ilman ryhmäkohtaisten tukimuotojen antamista.**
 - Mikäli lapsi on saanut säännöllistä tai kokoaikaista erityisopettajan antamaa opetusta tai lapsikohtaista avustamispalvelua varhaiskasvatuksessa, ja tukipalvelu on vastannut lapsen tarpeita ja on lapsen edun mukainen, **voidaan lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa jo ennen esiopetuksen alkamista.**
 - Jos lapsi on varhaiskasvatuksessa saanut pedagogisia, rakenteellisia tai hoidollisia tuen muotoja tai tukipalveluita, **näiden toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan arvioitaessa lapsikohtaisten tukitoimien tarvetta** esiopetuksessa.

Tehdäänkö arviointi jo varhaiskasvatuksen puolella, vai vasta esiopetuksessa, kun tuen tarve jatkuu lapsikohtaisena myös esiopetuksessa?

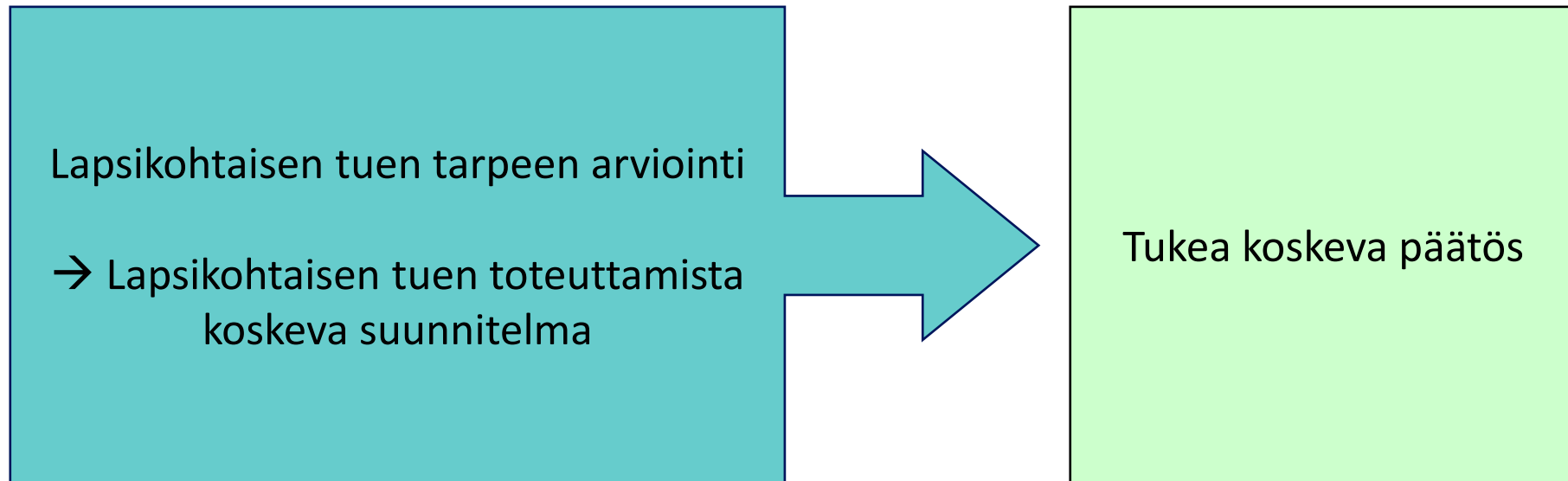
- Lapsikohtaisten tukitoimien tarvetta voidaan arvioida jo ennen esiopetuksen alkamista, jos lapsella on ollut varhaiskasvatuksessa apuvälineitä, hän on saanut tulkitsemispalveluita, lapsikohtaista avustamispalvelua tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti ryhmäkooltaan pienemmässä ryhmässä.
- Tällä hetkellä kuitenkin toimitaan voimassaolevan opetussuunnitelman mukaisesti, eli tietoa voidaan siirtää paikallisesti sovitulla tavalla (esim. pedagoginen arvio tai selvitys), ja siten varmistetaan tarvittava tuen jatkumo

Monialainen yhteistyö lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa (luku 5.3.1)

- Jos lapsen tuen tarpeen arviointi edellyttää monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat.
 - Lapsen asioissa moniammatillista ja monialaista yhteistyötä tehdään aina ensisijaisesti perheen sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisten opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten kanssa.
 - Huoltajan suostumuksella lapsen tuen tarpeen arviointiin voidaan pyytää muita asiantuntijoita sosiaali- ja terveyspalveluista.
- Monialainen yhteistyö **tukee lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arvioimista.**
- **Monialainen yhteistyö** tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi **ei ole edellytys** tuen suunnittelulle, toteuttamiselle tai tukea koskevan päätöksen tekemiselle.

Lapsikohtainen tuen tarpeen arviointi sisältyy lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan

Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelman laatiminen (luku 5.3.2)

- **Tuen tarpeen arviointiin perustuen on laadittava tuen toteuttamista koskeva suunnitelma.**
- Suunnitelman laatii **esiopetuksen opettaja**.
 - Jos esiopetusryhmässä työskentelee kaksi opettajaa, opettajat valmistelevat suunnitelman yhdessä.
 - Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen.
- Suunnitelma **on laadittava yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa**.
 - Suunnitelma voidaan kuitenkin laatia ilman huoltajan myötävaikutusta, mikäli huoltaja näin valitsee.
- Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevaa **suunnitelmaa hyödynnetään tehtäessä tukea koskevaa päätöstä**. Tukea koskeva päätös tehdään suunnitelluista tukitoimista.
- Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on **arvioitava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuoden aikana**, lapsen tuen tarpeiden mukaisesti.
 - Tätä useammin se on tarkistettava, jos lapsen tarpeet sitä edellyttävät.

Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelmaan kirjattavat asiat (luku 5.3.2)

- Suunnitelmasta **on käytävä ilmi**
 - lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointiin perustuvat tarvittavat lapsikohtaiset tukitoimet
 - perustelut siitä, miksi lapsikohtaisia tukitoimia tarvitaan tai ei tarvita
 - mahdolliset muut tiedot ja selvitykset, joita tuen tarpeen arvioinnissa on hyödynnetty
 - miten lapsikohtaisia tukitoimia toteutetaan
 - miten lapsikohtaisten tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan
- Lapsikohtaisten tukitoimien **suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan** oppimista ja esiopetukseen osallistumista tukevat **pedagogiset ja rakenteelliset järjestelyt ryhmässä.**
 - Tukitoimien toteuttamista suunniteltaessa ja toteutumista arvioitaessa otetaan huomioon lapsen ajatukset ja näkemykset.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

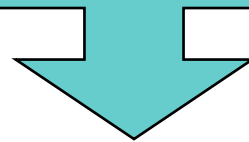
yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan opetus muun opetuksen yhteydessä

Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät ole riittäviä

- Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- Erityisopettajan opetus pienryhmässä
- Tulkitsemispalvelut
- Avustajapalvelut
- Apuvälineet

→ **Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma**, johon myös tuen tarpeen arviointi kirjataan

Tukea koskeva päätös

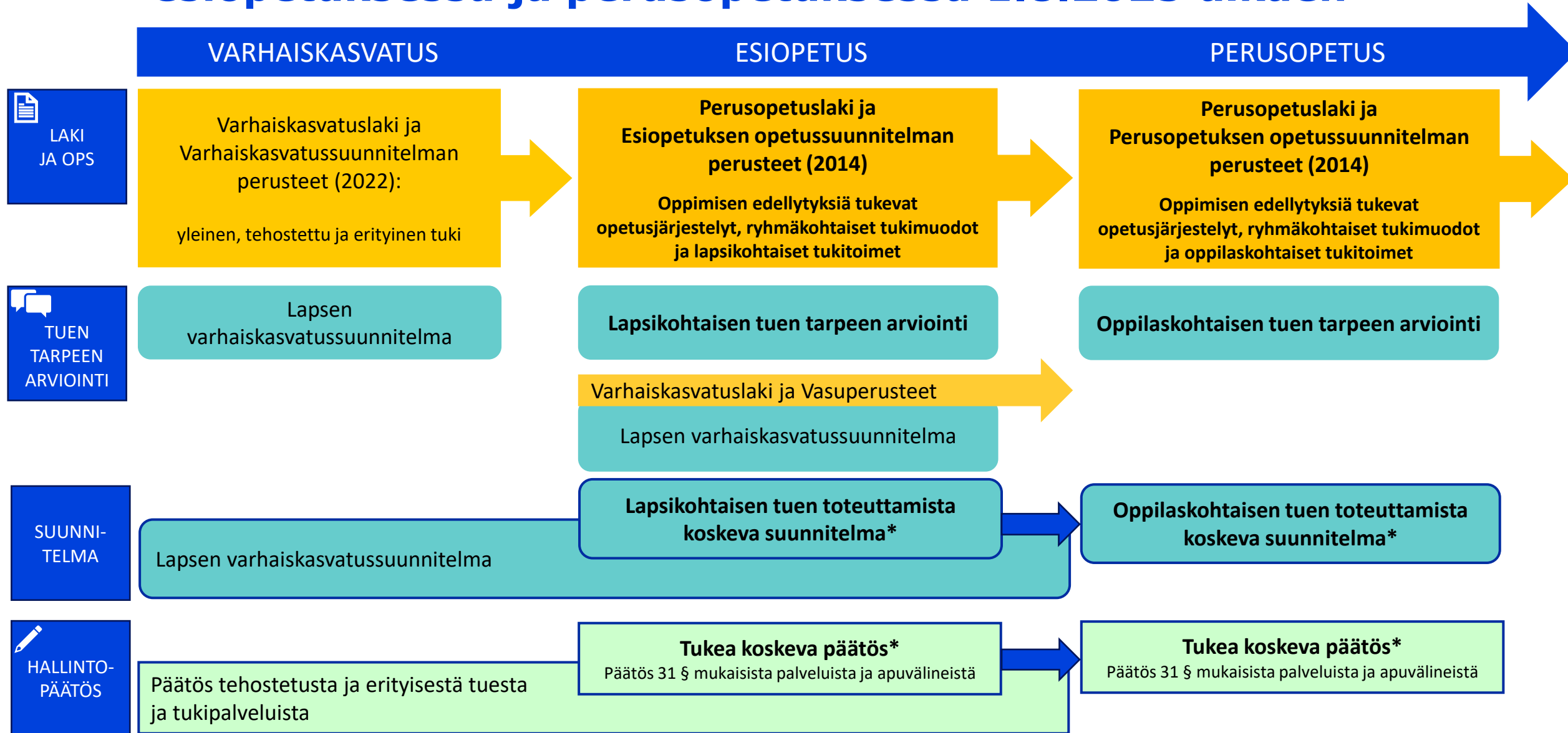
Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman keskeisiä sisältöjä

- Lapsen perustiedot
- Arvioinnin ja suunnitelman laatijat
 - ja mahdollinen monialainen yhteistyö
- Lapsen mielipiteet ja huoltajan näkemykset
- Tuen tarpeen arviointi, sisältää
 - tiedon siitä, tarvitseeko lapsi tukitoimia
 - perustelut sille, **miksi lapsi tarvitsee lapsikohtaisia tukitoimia** (ryhmässä toteutettavien oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen lisäksi)
- Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma eli **miten lapsikohtaisia tukitoimia toteutetaan**
- Tuen toteutumisen seuranta
 - **miten lapsikohtaisia tukitoimia on toteutettu ja miten niillä on vastattu lapsen tarpeeseen**
 - tarkennukset suunnitelmaan arvioinnin perusteella, jos on tarpeen

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen (luku 5.3.2)

- Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, **tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto otetaan huomioon lapsen** siirtyessä perusopetukseen.
- Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, **tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen.**
- Oppilaskohtaisten tukitoimien **tarve arvioidaan siirtymävaiheessa ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa.** Perusopetuksessa oppilaalle laaditaan tuen toteuttamista koskeva suunnitelma ja tehdään tukea koskeva päätös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Lapsen tuen tarpeisiin vastaaminen varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa 1.8.2025 alkaen

*Tehostetun tuen oppimissuunnitelma, päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen HOJKS on saatettava perusopetuslain 4 a luvun mukaisiksi viimeistään 31.8.2026

Esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen osalta mahdollinen tuki tulee yhteensovittaa esiopetuksessa annettavan tuen kanssa ja kirjata lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan

- **Lapsen vasu** tulee laatia silloin, kun lapsi osallistuu esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen.
- Jos lapsi saa lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tulee hänelle laatia **lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma**.
- Lapsen vasu ja tuen toteuttamista koskeva suunnitelma voidaan yhdistää, kun molemmat lapsikohtaiset suunnitelmat on nimetty yhdistettyyn suunnitelmaan.
 - Yhdistettyyn suunnitelmaan tulee kirjata esiopetuksen osalta esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvun 5.3.2 mukaiset asiat, ja esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta koskien tulee kirjata varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lukujen 1.3 ja 5.5 mukaiset asiat.
- Opetuksen järjestäjät voivat halutessaan laatia kaikille esiopetukseen osallistuville lapsille lapsen esiopetuksen **oppimissuunnitelman**.
- Tähän suunnitelmaan voidaan yhdistää **lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma**.
- **Lapsen vasu** voidaan yhdistää tähän suunnitelmaan, kunhan lakisääteiset lapsikohtaiset suunnitelmat on nimetty yhdistettyyn suunnitelmaan.
 - Yhdistettyyn suunnitelmaan tulee kirjata esiopetuksen osalta esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvun 5.3.2 mukaiset asiat, ja täydentävää varhaiskasvatusta koskien suunnitelmaan kirjataan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lukujen 1.3 ja 5.5 mukaiset asiat.

Miten yhteensovittaa esiopetuksen ja esiopetusta täydentävän vakan tuet?

- Yhteensovittamisessa huomioitava, että lainsäädäntö ja määräykset tulee toteuttaa niin kuin on kirjattu
- Esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä lapsen oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvissä asioissa.
- Esiopetuksen tukitoimien ja varhaiskasvatuksen tuen muotojen ja tukipalveluiden tarpeen arviointia, toteuttamisen suunnittelua sekä päätöksen tekoa voidaan tehdä samanaikaisesti – myös samalla suunnitelmalla, mikäli niin on päätetty (kts. periaatteet suunnitelmien yhdistämisestä ed. dia)
- Ryhmätasolla yhteensovittamista tehdään niin, että suunnitellaan ryhmän tarpeisiin vastaavia oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä ja varhaiskasvatuksen pedagogisia ja rakenteellisia tuen muotoja kokonaisuutena – esim. mitkä asiat on tarpeen toteutua ryhmässä koko päivän ajan.

Voiko lapsi saada esiopetuksessa lapsikohtaista tukea (esim. oppimisen haasteisiin) ja esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa ainoastaan yleistä tai tehostettua tukea?

- On mahdollista, että tuen tarve näyttäytyy erilaisena esiopetuksen aikana ja esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa.
- Tuen tarve arvioidaan aina lapsikohtaisesti ja niin, että esiopetuksen tuen tarpeen arvioinnissa huomioidaan esiopetuksen opetussuunnitelman velvoitteet (5.3.1) ja täydentävän varhaiskasvatuksen tuen tarpeen arvioinnissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden velvoitteet (5.4 ja 5.5)

Jos lapsella on pidennetyn oppivelvollisuuden ja erityisen tuen päätös jo tehtynä, ja hän on ensi vuonna esiopetuksessa, niin pitääkö lapselle tehdä lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma ensi lukuvuonna?

- Perusopetuslaissa oleva siirtymäaika mahdollistaa sen, että erityisen tuen henkilökohtaiset opetuksen järjestämistä koskevat suunnitelmat on päivitettävä perusopetuslain 4 a -luvun mukaisiksi tuen toteuttamista koskeviksi suunnitelmiksi viimeistään 31.8.2026.
- Siirtymäajasta johtuen myöskään ennen 1.8. tehtyä päätöstä erityisestä tuesta ei tarvitse muuttaa tukea koskevaksi päätökseksi lukuvuoden 2025-2026 aikana, jollei päätöksessä päätettyihin asioihin ole tullut muutosta.

Siirtymäajat

- 1.8.2025 voimassa oleva tehostetun tuen oppimissuunnitelma, päätös erityisestä tuesta ja **erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma** on saatettava lain 4 a luvun mukaisiksi viimeistään **31.8.2026**.
- Uudistettu perusopetuslaki tulee voimaan **1.8.2025**
 - Perusopetuslain 4, 9, 20 i, 26 a ja 33 § tulevat voimaan vasta **1.8.2026**
- Uudistettu oppivelvollisuuslaki tulee voimaan **1.8.2026**
 - Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta **1.8.2026** alkaen
 - Päätöksiä voi alkaa valmistella **1.10.2025** alkaen

Opetuksen järjestäjän vastuut luvun 5.3 mukaisesti

Perusteissa määritellyt opetuksen järjestäjän vastuut

- antaa ohjeet, miten muiden asiantuntijoiden kuin esiopetuksen toimipaikan erityisopettajan konsultaatiota voidaan hyödyntää
- tekee kirjallisen hallintopäätöksen lapselle annettavista lapsikohtaisista tukitoimista
- kuulee lasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa ennen hallintopäätöksen tekemistä hallintolain mukaisesti

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee päättää ja kuvata

- Ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyyden ja lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointiin ja tukitoimien toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen liittyvät käytännöt ja vastuut
- Tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu

Paikallisen opsin ja lukuvuosisuunnitelman laatiminen on prosessi

- Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen on prosessi
 - Tässä vaiheessa saattaa olla vielä jäsentymättömiä asioita
- Kansallisella tasolla ei pystytä ratkomaan kaikkia paikallisia asioita → ”päätös”
 - Perusteissa kirjatut paikallisesti päätettävät asiat antavat kehykset
- Paikallisen opsin laatiminen vaatii yhteistyötä – sekä yhteistä keskustelua

Esiopetuksen opetussuunnitelman päivityksen toimeenpanon tuki

Oppimisen tuen uudistus -verkkosivuilta löydät tietoa opetussuunnitelman perusteiden päivityksestä

Oppimisen tuen uudistus

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on selkeyttää oppimisen tukea ja yhtenäistää oppimisen tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Keskeisenä lähtökohtana on siirtää tuen painopistettä varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukemiseen.

Oppimisen tuen uudistus esi- ja perusopetuksessa

Oppimisen tuen uudistus esiopetuksessa → Oppimisen tuen uudistus perusopetuksessa → Lue lisää hallitusohjelman linjausten toimeenpanon valmistelusta Opetus- ja kul... OKM.FI →

Tältä sivulta löydät tietoa siitä, miten esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden päivitys etenee Opetushallituksessa vuosina 2024–2025.

Tältä sivulta löydät tietoa siitä, miten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden päivitys etenee Opetushallituksessa vuosina 2024–2025.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

[Oppimisen tuen uudistus esiopetuksessa](#) –sivulta saat tietoa mm.

- Kevään webinaareista ja ilmoittautumisesta
- Muutoksista ops-perusteissa
- Tulossa olevista tukimateriaaleista
- Viestintää oppimisen tuen uudistuksesta

<https://www.oph.fi/fi/oppimisen-tuen-uudistus>

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

Opetushallituksen tukimateriaalit

Oph.fi → Koulutus ja tutkinnot → Esiopetus → Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki
(*julkaistaan maaliskuun alussa*)

Julkaistavia tukimateriaaleja kevätkauden 2025 aikana mm.

- Oppimisen tuesta selkeästi
- Siirtymäajat
- Videot
- Keskeiset käsitteet
- Tuen toteuttamista koskevan suunnitelman mallilomake
- Hallintopäätösprosessi

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita käsittelevät koulutukset keväällä 2025

Teemawebinaarit eri asiakokonaisuuksista

Webinaareissa vastataan aihetta käsitteleviin kysymyksiin, jotka lähetetty ilmoittautumisen yhteydessä.

- 19.3. klo 14–15.30 - oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot esiopetuksessa → **tallenne katsottavissa 2.4. asti**
- 27.3. klo 14–15.30 - lapsikohtaiset tukitoimet, niiden tarpeen arviointi ja toteuttamisen suunnittelu
- 9.4. klo 14–15.30 - tukea koskeva päätös ja tiedonsiirto
- 24.4. klo 14–15.30 - esiopetuksen poikkeava järjestäminen, varhennettu oppivelvollisuus sekä perusopetuksen aloituksen aikaistaminen ja myöhentäminen
- 7.5. klo 14–15.30 - sairaalaopetus ja sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelu sekä monialainen yhteistyö
- 21.5. klo 14–15.30 - mm. valtionosuusrahoituksen muutokset ja kysymykset, joihin ei ole aiemmissa webinaareissa vastattu

Webinaarien sisältöjen mukaisesti julkaistaan videot
Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki –sivustolla

Fortbildning på svenska om grunderna för förskoleundervisningens läroplan våren 2025

Webbinarier om de uppdaterade grunderna för förskoleundervisningens läroplan

- 6.3 kl. 14.00–16.00
- 11.3 kl. 14.00–16.00

Gemensamma temawebbinarier för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

- 25.3 kl. 14.30–15.30:
[Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och grupp-specifika stödformer](#)
- 3.4 kl. 14.30–15.30:
[Barn-/elevspecifika stödåtgärder, bedömning av stödbehov, plan för genomförande av stöd och beslut om stöd](#)
- 29.4 kl. 8.30–9.30:
[Svar på vanliga frågor](#)

Stödmaterial om innehållet i grunderna för förskoleundervisningens läroplan publiceras på Utbildningsstyrelsens webbplats

Esiopetuksen ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistus ePerusteet-palvelussa ja ePerusteet –klinikat

Paikallinen opetussuunnitelmatyökalua (OPS-työkalu) on päivitetty perustemuutoksen mukaisesti.

- OPS-työkalun ohjeet (esiopetus): <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opas/9359595/tiedot>

ePerusteet -klinikalla on mahdollisuus esittää kysymyksiä OPS-työkalun ja paikallisten opetussuunnitelman muutosten päivittämiseen liittyen.

Kevään ePerusteet-klinikoiden ajankohdat:

- 16.4. klo 14-15 <https://tapahtumat.oph.fi/event/Z7Mdo/FI>
- 22.5. klo 13-14 <https://tapahtumat.oph.fi/event/AX5qb/FI>

Kysymyksiä ePerusteista: eperusteet@opintopolku.fi

Opetushallitus kouluttaa myös maksupalvelutoimintana

- Kehittämispäivät, räätälöidyt koulutukset, etänä... Kysy lisää vaihtoehtoista! Också på svenska!
- Asiantuntevat ja osaavat kouluttajat suoraan tiedon ääreltä!
- esiopetus@oph.fi
- utbildning@oph.fi

Kysyttävää esiopetuksesta ja esiopetuksen oppimisen tuesta?

esiopetus@oph.fi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos!

